

Wyrok z dnia 21 maja 2009 r.

II UK 371/08

Rolnik (domownik rolnika) nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w okresie pobierania świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej (art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.).

Przewodniczący SSN Zbigniew Hajn, Sędziowie SN: Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca), Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 maja 2009 r. sprawy z wniosku Rudolfa M. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w O. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26 lutego 2008 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 26 lutego 2008 r. oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 13 czerwca 2007 r., którym oddalono odwołanie Rudolfa M. od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w O. z dnia 22 lutego 2007 r. odmawiającej prawa do emerytury rolniczej.

Sąd drugiej instancji przyjął za własne poczynione w sprawie ustalenia faktyczne, zgodnie z którymi ubezpieczony (urodzony 22 lutego 1944 r.), pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 23 lutego 1960 r. do 22 grudnia 1969 r., natomiast od 23 grudnia 1969 r. do 30 czerwca 1977 r. we własnym gospodarstwie rolnym. W okresach od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1988 r. i od 1 sierpnia 1989 r. do 31 grudnia 1989 r. podlegał ubezpiecze-

niu społecznemu rolników jako osoba prowadząca własne gospodarstwo rolne i opłacał składki z tego tytułu. Gospodarstwo rolne przekazał umową darowizny w dniu 29 sierpnia 1996 r. Waldemarowi i Weronice M. W okresach od 14 listopada do 23 grudnia 1988 r., od 22 lutego do 23 marca 1989 r., od 17 kwietnia do 18 maja 1989 r., od 15 czerwca do 14 lipca 1989 r., od 14 do 28 lutego 1990 r., od 1 marca do 31 grudnia 1990 r., w latach 1991 - 2001 i od 1 stycznia do 30 czerwca 2002 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu rentowemu robotników i pracowników umysłowych w Niemczech. Niemiecki organ ubezpieczeniowy przyznał odwołującemu się, poczynając od 1 lipca 2002 r., rentę z tytułu niezdolności do pracy, którą pobierał do 30 czerwca 2004 r. Prawomocną decyzją KRUS z dnia 27 marca 2006 r. stwierdzono wobec wnioskodawcy ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego w okresach od 1 stycznia do 31 marca 1989 r., od 1 do 31 maja 1989 r., od 1 do 31 lipca 1989 r. oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 1990 r.

W dniu 29 stycznia 2007 r. Rudolf M. złożył wniosek o emeryturę rolniczą, której odmówiono mu zaskarżoną decyzją z uwagi na brak wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd odwoławczy zaakceptował dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę prawną ustalonego w sprawie stanu faktycznego, podnosząc w szczególności, że zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który ukończył 60 lat (w przypadku mężczyzny), polegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 120 kwartałów i zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Odwołujący się nie spełnił jednego z tych warunków, albowiem wykazał jedynie 117 kwartałów podlegania ubezpieczeniu. Nie można bowiem uznać za okresy podlegania temu ubezpieczeniu wskazywanych przez wnioskodawcę okresów podlegania ubezpieczeniu rentowemu robotników i pracowników umysłowych w Niemczech, jak również okresu, w którym ubezpieczony pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy przyznaną przez niemiecki organ rentowy. Możliwość taką wyłącza art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu osoba, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł wnioskodawca, zarzucając naruszenie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu

społecznym rolników, poprzez niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że pobieranie renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej przez niemiecki organ rentowy stanowi przeszkodę zaliczenia wskazanego przez wnioskodawcę okresu od lipca 2002 r. do maja 2004 r. jako okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Opierając skargę na takiej podstawie, ubezpieczony wniósł o uchylenie zażarzonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw. Jednym z warunków uprawniających do wcześniejszej emerytury rolniczej jest podleganie ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 120 kwartałów (art. 19 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.). Stosownie do treści art. 16 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy domownik rolnika, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny. Przepisu tego nie stosuje się jednak do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (art. 16 ust. 3 ustawy). Inaczej rzecz ujmując, osoba, która ma, między innymi, ustalone prawo do emerytury lub renty, nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu do chwili ustania tego prawa. W art. 6 pkt 10c ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wyjaśniono, że ilekroć w ustawie jest mowa o ustalonym prawie do emerytury lub renty rozumie się pod tym pojęciem, między innymi, świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej. W obowiązującym stanie prawnym nie budzi zatem wątpliwości, że w okresie pobierania renty wypłacanej przez niemiecki organ ubezpieczeniowy skarżący nie podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników, co wyklucza możliwość zaliczenia tego okresu do wymaganego ustawą okresu dla nabycia uprawnień do wcześniejszej emerytury rolniczej.

Nie można przy tym zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, że okres pobierania tożsamego świadczenia krajowego nie jest przeszkodą do podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników. Do takiej konkluzji nie ma bowiem żadnych podstaw, jeśli wziąć pod uwagę, że ustalone

prawo do emerytury lub renty, o którym mowa w art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, to również prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów emerytalnych lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, albo ustalone prawo do emerytury pomostowej na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych, a także ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, przyznanego na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 6 pkt 10c ustawy). Przepis art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy dotyczący możliwości objęcia ubezpieczeniem emerytalno-rentowym osoby pobierającej rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy jako rentę okresową jest wyjątkiem od tej zasady i nie może być interpretowany rozszerzająco. Z przewidzianej ustawą możliwości objęcia na wniosek ubezpieczeniem emerytalno-rentowym osoby pobierającej świadczenie z ubezpieczenia rolniczego i niezdolnej do pracy w gospodarstwie rolnym tylko okresowo, a więc znajdującej się w szczególnej sytuacji, nie da się więc wyprowadzić wniosku, iż takie same uprawnienia przysługują osobom pobierającym inne świadczenia o charakterze rentowym.

W rozpoznawanej sprawie nie doszło zatem do naruszenia art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wobec czego skarga kasacyjna okazała się nieuzasadniona.

Z tych względów Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====